

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури

РУЦЬКИЙ Юрій Ярославович
Аналітичне забезпечення управління діяльністю
будівельного підприємства / Analytical support for the
management of construction enterprise activities

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Бізнес-аналітика та управління інноваційними
системами

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи
ОБАмнв-22
В. О. Романовський

Науковий керівник:
к.е.н., доцент М. А. Горлачук

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри
_____ Р. Ф. Бруханський

ТЕРНОПІЛЬ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ У БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ, АУДИТ ТА АНАЛІЗ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	5
1.1. Економічна сутність особливостей діяльності будівельного підприємства.....	5
1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази та спеціальної літератури з обліку в будівельних організаціях.....	13
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ У БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	21
2.1. Документування господарських операцій з обліку у будівельних організаціях	21
2.2. Особливості організації і методики фінансового обліку у будівельних організаціях.....	26
2.3. Особливості організації і методики управлінського обліку у будівельних організаціях.....	36
Висновки до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	40
3.1. Організаційно-інформаційна модель аналізу діяльності будівельної організації.....	40
3.2. Особливості організація і методика загального та факторного аналізу діяльності у будівельній організації.....	45
3.3. Особливості організації і методики аудиту діяльності будівельної організації.....	50
Висновки до розділу 3.....	53
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. Термін «будівництво» включає не тільки нове будівництво, реконструкцію та розширення, а й технічне перетворення та капітальний ремонт діючих підприємств, будівель і споруд.

Будівельна галузь є однією з найбільш розвинених галузей національної економіки. Велику частку в інвестиціях у вигляді капітальних вкладень мають статки будівельної галузі.

Розвиток будівельної галузі тісно пов'язаний із загальним економічним розвитком народного господарства. Якщо нещодавній спад національної економіки призвів до відповідного зменшення інвестицій у будівельну галузь, то сучасний стан розвитку економічного комплексу України передбачає значне зростання будівельної галузі. Відновлення роботи промислових підприємств потребує їх реконструкції та модернізації, а зростання добробуту населення зумовлює великі капіталовкладення у приватний будівельний сектор. Успішне функціонування будь-якого підприємства, в тому числі і будівельного, забезпечення рентабельної діяльності в умовах ринкових взаємовідносин з партнерами з постачання виробничими ресурсами, реалізації товарів, робіт, послуг, а також необхідність точних і своєчасних взаєморозрахунків з ними і фінансово-банківськими органами, вимагає організації в них чіткої системи бухгалтерського обліку, контролю і звітності.

Сьогодні як у будівельних організаціях (підрядників), так і у забудовників (замовників) виникає багато запитань щодо ціноутворення, обліку, податків, звітності та інших питань, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю під час будівництва об'єктів.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в пошуку шляхів удосконалення обліку, аналізу та аудиту будівельної діяльності.

Для досягнення цілей роботи поставлено наступні завдання:

- вивчити теоретичні аспекти обліку, аналізу та аудиту будівельної діяльності та дати оцінку джерел інформації з обліку та аудиту будівельної діяльності;

- вивчити організацію та методику обліку, аналізу та аудит будівельної діяльності;
- визначити значення обліку, аналізу та аудиту в будівельній діяльності чи необхідне використання персонального комп'ютера для роботи;
- сформувані висновки та рекомендації з цих питань в умовах ринкової економіки України;
- розробка рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту діяльності будівельних підприємств.

Об'єктом дослідження виступає діяльність на будівельному підприємстві.

Предметом дослідження є методологічні аспекти обліку у будівельних організаціях аудит та аналіз їх діяльності.

Методичною основою дослідження є загальнонауковий метод дослідження явищ і процесів у системах бухгалтерського обліку та в частині аналітичного забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства. Використання історико-логічного пізнавального методу дає змогу досліджувати еволюцію об'єкта дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Включає уточнення теоретико-методичних положень аналітичного забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів разом з критичним аналізом та вдосконаленням окремих теоретико-організаційних методів та аналітичного забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства, може уточнити методику формування підсистеми обліку діяльності підприємств.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, переліку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 62 сторінки. Кваліфікаційна робота містить 18 таблиць та 5 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ У БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ, АУДИТ ТА АНАЛІЗ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність особливостей діяльності будівельного підприємства

У будівництві бухгалтерський облік ведеться спільно замовником і підрядником, де замовник фіксує всю вартість об'єкта, а підрядник – тільки вартість будівельно-монтажних робіт.

Усі будівельні організації поділяються на: загальнобудівельні організації, які виконують більшість будівельних робіт і розраховуються із замовниками та підрядниками; спеціальні, які виконують наступні види робіт: штукатурні; електромонтажні роботи; забезпечення роботи обладнання. Облік будівельної продукції значною мірою залежить від її характеристик, а саме:

- важливий період виробничого циклу (від 2 до 5 років, протягом якого накопичується велика кількість незавершеної продукції);
- будівельні та виробничі потужності знаходяться далеко від управління або розпорошені та часто змінюються;
- будівельні та виробничі об'єкти розташовані на відкритому повітрі, і більший вплив мають кліматичні умови, що завдають шкоди;
- у будівельному виробництві висока трудомісткість і значні фізичні витрати праці, що призводить до зростання вартості проекту і впливає на формування собівартості.

Одним із найважливіших елементів бухгалтерського обліку будівництва є облік будівельно-монтажних робіт та визначення їх вартості [15]. Для цього будівельним організаціям (ми маємо на увазі професійні будівельні підприємства та їх структурні будівельні філії, а також структурні будівельні філії підприємств, що здійснюють інші види діяльності) необхідно використовувати низку нормативних документів, що регламентують:

- Облік будівельних організацій.

- Процедури визнання та відображення в обліку витрат на будівництво (витрати, пов'язані з виконанням будівельного контракту).
- Класифікація таких витрат, згрупована за економічними елементами.
- Базові знання з формування та визначення фактичної вартості будівельно-монтажних робіт (калькуляції).
- Визначення планової вартості будівельно-монтажних робіт для цілей планування.
- Процедури визнання та відображення доходів від будівельних контрактів.
- Розкривати інформацію про будівельні контракти в примітках до фінансової звітності.

Безсумнівно, що при визначенні вартості об'єкта будівництва важливу роль відіграє його собівартість. Основними документами, що визначають економічну сутність поняття вартості та деталі формування собівартості будівництва, є численні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, а саме: П(С)БО 15 «Дохід» [27], П(С)БО 16 «Витрати» [25] Розгляд особливостей П(С)БО 18 «Будівельний підряд» [26] та сформульовано та затверджено Держбудом України.

Витрати на будівельно-монтажні об'єкти планують і обліковують по номінаціях витрат.

Хоча П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [26] передбачає окремий договір як об'єкт, Структурні рекомендації № 81 [16] все ж визнають, що собівартість будівництва може формуватися як на основі підписаного контракту, так і Це може бути засновано на роботах на будівельних майданчиках або навіть на певних видах будівельно-монтажних робіт.

Отже, згідно з Методичними рекомендаціями № 81 [16], за цільовим призначенням видатки їх можна поділити на такі категорії:

1. Витрати на окремі види будівельно-монтажних робіт - це витрати, які несе будівельна організація, яка виконує певні види будівельно-монтажних робіт на одному або кількох будівельних об'єктах, за одним або кількома

договорами будівельного підряду, на власний ризик та власними силами вартість.

2. Під собівартістю об'єкта будівництва розуміються витрати, понесені будівельним підрозділом протягом усього періоду будівництва конкретного об'єкта будівництва на власний ризик і за власний рахунок будівельно-монтажного об'єкта;

3. Вартість об'єкта будівельного монтажу за договором будівельного підряду - це витрати, понесені будівельним підрозділом на виконання передбаченого договором будівельного підряду об'єкта будівельного підряду з дати підписання договору до остаточного виконання договору.

У таблиці 1.1 представлено класифікацію і групування витрат будівельно-монтажних робіт.

Таблиця 1.1

Класифікація і групування витрат будівельно-монтажних робіт

Ознака	Види витрат	Характеристика
За видом діяльності будівельної організації	Витрати основної діяльності	Витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням або реалізацією будівельно-монтажних робіт
	Витрати операційної діяльності	Витрати основної діяльності та інших видів діяльності будівельної організації, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю
	Витрати звичайної діяльності	Витрати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності
За місцем їх виникнення	Витрати основного виробництва	Витрати структурних підрозділів будівельної організації, які безпосередньо приймають участь у виконанні будівельно-монтажних робіт, включаючи витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням будівельного виробництва
	Витрати допоміжного виробництва	Витрати структурних підрозділів будівельної організації, які безпосередньо приймають участь у виконанні будівельно-монтажних робіт, включаючи витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням будівельного виробництва
	Витрати другорядних виробництв	Витрати структурних підрозділів будівельної організації, що безпосередньо не беруть участі у виконанні будівельно-монтажних робіт але їх продукція використовується при їх виконанні

За подібністю складу витрат	Елементи витрат	Сукупність однорідних за своїм економічним змістом витрат
	Статті витрат	Складові будь-якого елемента або декількох елементів
За способами включення	Прямі витрати	Витрати, які безпосередньо пов'язані з виконанням будівельно-монтажних робіт і включаються у виробничу собівартість будівельно-монтажних робіт відповідних об'єктів витрат за прямою ознакою
	Загально-виробничі (непрямі) витрати	Непрямі витрати, що пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням будівельного виробництва, які не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат і розподіляються між об'єктами витрат пропорційно базі розподілу, обраної будівельною організацією самостійно
За доцільністю їх витрачання	Продуктивні витрати	Витрати, що передбачені раціональною організацією та технологією виробництва
	Непродуктивні витрати	Витрати, що виникають через недосконалість організації виробництва, порушення технології тощо
	Надзвичайні витрати	Витрати, що виникли внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, надзвичайних подій, а також витрати на здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням та ліквідацією таких наслідків
За ознакою відношення до вартості будівельного контракту (будівельно-монтажних робіт)	Витрати за будівельним контрактом	Витрати на виконання будівельно-монтажних робіт, які безпосередньо пов'язані з виконанням даного контракту (прямі витрати), а також витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням будівельного виробництва (загальновиробничі витрати)
	Витрати періоду	Витрати, які неможливо прямо пов'язати з конкретними контрактами (будівельно-монтажними роботами) і, відповідно, з доходами від контрактів (будівельно-монтажних робіт), для отримання яких вони були здійснені
Матеріальні затрати	Вартість сировини, матеріалів, будівельних конструкцій, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, тари і тарних матеріалів, паливних і мастильних матеріалів, пари, води, енергії всіх видів та запасних частин, придбаних у сторонніх організацій	

	Вартість виробів та напівфабрикатів, виготовлених у допоміжних та другорядних виробництвах будівельної організації, які у подальшому використовуються на виконанні будівельно-монтажних робіт
	Вартість робіт і послуг виробничого характеру, що виконуються сторонніми організаціями або іншими структурними підрозділами будівельної організації
	Витрати, пов'язані з використанням природної сировини
	Знос тимчасових (нетитульних) будівель, споруд та необоротних матеріальних активів (за умови передачі їх на баланс будівельної організації замовником)
	Втрати від нестачі матеріальних цінностей на виробництві, в дорозі та на складах в межах норм природного убутку
Витрати на оплату праці	Заробітна плата штатних працівників
	Заробітна плата працівників, які не перебувають у штаті будівельної організації
	Доплати до тарифних ставок та посадових окладів, пов'язані з організацією праці, передбачені законодавством
	Виплати, передбачені законодавством про працю, за невідпрацьований на виробництві час
	Виплати, пов'язані з набором робочої сили, підготовкою (навчанням) і перепідготовкою кадрів
	Надбавки та доплати до тарифних ставок і виплати, що мають компенсаційний характер, передбачені чинним законодавством
	Виплати додаткової заробітної плати
	Інші грошові виплати, передбачені законодавством
	Виплати за особливий характер виконання будівельно-монтажних робіт, встановлені відповідно до законодавства
Відрахування на соціальні заходи	Обов'язкове державне та додаткове пенсійне страхування
	Обов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами, зумовленими народженням та похованням
	Обов'язкове медичне страхування
	обов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності
	Обов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття
	Індивідуальне (особисте) страхування персоналу будівельної організації у випадках, передбачених законодавством
	Інші соціальні заходи, передбачені законодавством
Амортизація	Нарахування амортизації на основні засоби
	Нарахування амортизації нематеріальних активів
	Нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів
Інші операційні витрати	Інші витрати, передбачені п.6 розділу III Методичних рекомендацій [16]

Структура виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт представлена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Структура виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт

Види витрат	Підвиди витрат	Характеристика
Прямі	Прямі матеріальні витрати	Вартість будівельних матеріалів, конструкцій та обладнання, готових до установлення, які безпосередньо відносяться до конкретного об'єкта
	Прямі витрати на оплату праці	Всі витрати на оплату праці, безпосередньо пов'язані з будівництвом конкретного об'єкта
	Експлуатація будівельних машин і механізмів	Всі витрати, пов'язані у зв'язку з роботою будівельних машин і механізмів на конкретному об'єкті
	Інші прямі витрати	Всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат
Загальновиробничі витрати	Змінні	Витрати, що змінюються прямо пропорційно зміні обсягу здійснення будівельно-монтажних робіт
	Постійні	Витрати, що є незмінними при зміні обсягу виконання будівельно-монтажних робіт

До складу витрат на виконання будівельно-монтажних робіт входять витрати, зазначені в П(С)БО 16 «Витрати» та П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [25, 26], а також витрати, пов'язані з функціональною технологією будівельного виробництва, організації та управління, виробничого процесу та контролю якості будівництва.

За подібністю витрати поділяються на види витрат і статті витрат.

Відповідно до статті 4 П(С)БО 16 «Витрати» [25] елемент витрат – це сукупність однорідних за економічним змістом витрат. Згідно з Методичними рекомендаціями № 81 [16] витрати на операційну діяльність будівельної організації групуються за такими видами витрат, наведеними в таблиці 1.3.

Окремі статті витрат можуть включати будь-який елемент або компоненти кількох елементів. Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [25] підприємством встановлено перелік та склад статей для самостійного розрахунку собівартості проекту.

Групування витрат операційної діяльності за економічними елементами

Вид елемента	Що входить до складу
Матеріальні витрати	Сировина
	Вироби допоміжного виробництва
	Послуги субпідрядників
Витрати на оплату праці	Заробітна плата штатних працівників, зайнятих на будівельних роботах
	Заробітна плата позаштатних робітників, зайнятих на будівельних роботах
	Надбавки, доплати та компенсаційні виплати
Відрахування на соціальні заходи	Обов'язкове державне та пенсійне страхування
	Обов'язкове соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності
	Обов'язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві
	Обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття
Амортизація	Амортизація основних засобів
Інші операційні витрати	Послуги зв'язку
	Витрати на відрядження

Метою групування витрат за економічними елементами є визначення загальної кількості використаних матеріалів, праці та інших виробничих ресурсів і організація загального контролю за цими рівнями витрат для будівельної організації.

У сфері будівництва згідно зі статтею 15 П(С)БО 16 «Витрати» [25] до загальновиробничих витрат належать витрати, пов'язані з управлінням об'єктами будівництва (заробітна плата інженерно-технічних працівників об'єктів, персоналу; відрахування на соціальне страхування, відрахування з цієї категорії витрати, що утримуються із заробітної плати працівників тощо), знос основних фондів загальновиробничого призначення, витрати на технологію будівництва та організаційне удосконалення, комунальні витрати, пов'язані з виробничою ділянкою, витрати на обслуговування будівельного процесу, витрати на охорону праці, обладнання безпеки, дефекти, що спричинили збитки та витрати на час простою.

Метод калькулювання залежить від організації будівельного виробництва, технічних характеристик споруди, виду виконуваних робіт і,

головне, від визначення фактичних витрат на виконання будівельно-монтажних робіт. [37]

Метод списання товарно-матеріальних цінностей за вартістю першого придбання (спосіб першої закупівлі) означає, що поточний місяць (період) розраховується за фактичною собівартістю.

Використання будівельними організаціями методів оцінки запасів (ФІФО та ЛІФО) передбачає організацію обліку запасів за окремими партіями, а не тільки за видами запасів. Будівельні компанії оцінюють вартість відходів будівельних матеріалів за такою формулою:

$$M = Z_n + H - Z_k,$$

де, M - вартість витрачених матеріалів;

Z_n і Z_k - вартість початкового і кінцевого залишків матеріалів; H - надходження за звітний період.

Спосіб списання запасів за нормативними витратами полягає у застосуванні нормативу витрат на одиницю продукції (роботи, послуги), який встановлюється підприємством з урахуванням запасів, праці, виробничої потужності та поточного нормального рівня використання. ціна. Щоб гарантувати, що витрати за специфікаціями максимально наближені до фактичних витрат і специфікацій ціни, їх слід регулярно переглядати та переглядати.

Спосіб списання запасів за встановленою собівартістю відповідної одиниці запасів полягає в тому, що запаси, відпущені під спеціальні замовлення та проекти, надані послуги, а також запаси, що не замінюють один одного, оцінюються за ідентифікованою собівартістю. Отже, враховуючи вищесказане, можна побачити, що будівельна діяльність є однією із складних і різноманітних сфер діяльності.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази та спеціальної літератури з обліку в будівельних організаціях

Для вивчення питання обліку у будівельних організаціях, аудит їх діяльності були розглянуті законодавчі і нормативні акти, які представлені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Характеристика нормативно-правової бази, використаних при вивченні теми бухгалтерського обліку в будівельних організаціях

№ з/п	Назва документа	Де, коли, ким затверджено	Короткий зміст
1.	Господарський кодекс України	№436-IV від 16.01.03 р.	Глава 33 «Капітальне будівництво» регулює правові відносини між генеральними підрядниками та субпідрядниками
2.	Цивільний кодекс України	№435-IV від 16.01.03 р.	Глава 61 «Підряд» регулює правові засади, що визначаються договором підряду
3.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із змінами та доповненнями	Затверджено Верховною Радою №996 від 16.07.99 р.	Визначає правові засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
4.	Закон України «Про ціни і ціноутворення»	Затверджено Верховною Радою №507-ХП від 03.12.90 р.	Визначає формування кошторисної нормативної бази та порядку її застосування в будівництві
5.	Закон України «Про аудиторську діяльність»	Затверджено Верховною Радою від 22.04.93 р. № 3125-ХП	Регламентується порядок проведення аудиторських перевірок підприємств, наводяться правові засади аудиторської діяльності
6.	Закон України «Про майнову відповідальність за порушення умов договору підряду (контракту) про виконання робіт на будівництві об'єктів»	Затверджено Верховною Радою від 06.04.20(30 р. № 1641-III	
7.	Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт	№81 від 07.05.2002 р. затверджені наказом Держбуду України	Встановлюють єдині методичні засади формування собівартості будівельно-монтажних робіт

8.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (із змінами та доповненнями)	№291 від 30.11.99р. затверджена Міністерством фінансів України	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку
9.	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, ТМЦ, грошових коштів і документів та розрахунків”	№69 від 11.08.94р. затверджена наказом Міністерства фінансів України	Визначено порядок проведення інвентаризації
10.	Інструкція про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна	затверджена наказом Держбуду від 24.05.2001№ 127	
11.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності.”	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня № 87 Зареєстровано у Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 391/3684	У пункті 1 Положення уперше подано визначення терміна “Витрати”. При цьому під витратами мають на увазі зменшення економічних вигод у вигляді вибуття або амортизації активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).
12.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (із змінами та доповненнями)	№87 від 31.03.99 р. затверджені Міністерством фінансів України	Визначають зміст і форму балансу та загальні вимоги до розкриття його статей, дають визначення основних термінів
13.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. № 397/3690	За умови, що оцінка витрат може бути достовірно визначена, витрати відображаються у Звіті про фінансові результати в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). Якщо актив забезпечує економічні вигоди протягом кількох звітних періодів, то витрати відображаються у Звіті про фінансові результати на основі систематичного та раціонального їх розподілу (наприклад, у вигляді амортизації) протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди. Витрати слід негайно відображати у Звіті про фінансові результати, якщо економічні вигоди не

			<p>відповідають або перестають відповідати такому стану, за якого вони визнаються активами підприємства.</p> <p>Витрати, які відповідають критеріям, викладеним вище, наводять у Звіті про фінансові результати з метою визначення чистого прибутку або збитку звітного періоду (крім випадків, коли відповідні положення (стандарт) передбачають винятки з цього правила).</p> <p>У розділ II Звіту про фінансові результати наводяться відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного періоду.</p>
14.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (із змінами та доповненнями)	№92 від 27.04.00 р. затверджені Міністерством фінансів України	Визначають методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи
15.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 Зареєстровано у Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999р. за № 27/4248	<p>Первинною вартістю запасів, що придбані за плату є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:</p> <ul style="list-style-type: none"> сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику; сум, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги у зв'язку з пошуком і придбанням запасів; сум ввізного мита; сум непрямих податків з придбання запасів, які не відшкодовуються підприємству; затрат на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання; інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання. До таких витрат належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів. <p>Не включаються до первинної вартості запасів, а належать до витрат того періоду в якому вони були здійснені:</p> <ul style="list-style-type: none"> понаднормові втрати і нестачі запасів; проценти за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші подібні витрати які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів. <p>Сума, на яку первинна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, та вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, що не вистачає) запасів списується на витрати звітного періоду із відображенням вказаної вартості в позабалансовому обліку.</p>

16.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» (із змінами та доповненнями)	№205 від 28.04.01 р. затверджені Міністерством фінансів України	Визначають методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів
17.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	№318 від 31.12.99 р. затверджені Міністерством фінансів України	Визначають методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства
18.	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей (із змінами та доповненнями)	№116 від 22.01.96 р. затверджений постановою Кабінету Міністрів України	Встановлює механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей
19.	Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт IV	№186 від 09.02.96 р. затверджене постановою Кабінету Міністрів України	Розглядає специфіку процесу планування, обліку і калькулювання собівартості робіт у будівництві
20.	Державні будівельні норми України «Правила визначення вартості будівництва»(ДБН Д.1.1- 1-2000) (із змінами та доповненнями)	№174 від 27.08.00 р. затверджені наказом Держбуду України	Встановлює порядок визначення вартості будівель, включаючи визначення витрат, собівартості, прибутку в її складі, при складанні кошторису на підприємствах державної власності
21.	Наказ Держкомстату України та Держбуду України «Про затвердження типових форм первинних документів з обліку в будівництві»	№237/5 від 21.06.02 р.	Визначає порядок застосування і складання типових форм первинних облікових документів у будівництві №КБ-2в «Акт приймання виконаних підрядних робіт» та №КБ-3 «Довідка про вартість виконаних підрядних робіт»

Деякі специфікації, рекомендовані Методикою № 81 (наприклад, стаття 14 глави 8), базуються на раніше чинному Положенні про норми планування, обліку та калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт (№ 186 від 2

вересня 2096 р., яке має було прийнято штатом, скасовано Бюро стандартів) переписано. Постанова КМУ від 16.05.2002 № 630)[18] не врахувала концептуальних змін, які відбулися в українському бухгалтерському обліку за останні роки. Виконання таких методичних рекомендацій може призвести до порушення стандартів. Водночас Держбуд України, автор Методрекомендацій № 81, у листі від 01.11.2002 р. № 8/8-589 стверджував про виконання вимог стандарту «Розроблені П(С) БО, реквізити Описують складові вартості будівельно-монтажних робіт та відповідають методикам, зазначеним у П(С)БО». Проте, «якщо є сумніви щодо окремих специфікацій, рекомендованих методом, будівельна компанія повинна керуватися специфікаціями П(С)БО».

Таблиця 1.5

Характеристика літературних джерел з питань обліку у будівельних організаціях аудит та аналіз їх діяльності

№ з/п	Автор	Назва джерела	Короткий зміст
1.	Бутинець Ф.Ф.	Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник. – Житомир: ЖІТІ, 2000. 448с.	Посібник охоплює проблеми управлінського обліку, як системи реєстрації, узагальнення, інтерпретації та аналізу бухгалтерської інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.
2.	Бутинець Ф.Ф.	Бухгалтерський фінансовий облік: Навчальний посібник. – Ж.: “Рута”, 2002р. 80с.	Освітлені питання бухгалтерського фінансового обліку на підприємствах різних форм власності
3.	Бутинець Ф.Ф. та інші	Бухгалтерський управлінський облік. Підручник – Житомир: ПП “Рута”, 2002. 480с.	Представлені теоретичні основи управлінського обліку та аналізу собівартості
4.	Бутинець Ф.Ф. та інші	Організація бухгалтерського обліку. Підручник – Житомир: ПП “Рута”, 2002. 592 с.	Висвітлені питання організації бухгалтерського обліку з дотриманням вимог П(С)БО
5.	Войцеховський М., Єрохин К., Коржунець О.	Все про будівництво Дебет-Кредит Київ-2004	У виданні детально розглянуті питання формування собівартості будівельно-монтажних робіт та основні нормативні документи, що її регулюють

6.	Голов С.Ф.	Фінансова звітність. К.: ЛІБРА, 2000р.	В підручнику наведена методика проведення фінансового обліку
7.	Голов С.Ф.	Управлінський облік: Навчальний посібник. -К.: ЛІБРА, 2003р. – 702с.	В підручнику наведена методика проведення управлінського обліку
8.	Іваненков С.В.	Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. Посібник.-Київ: Знання-прес, 2003.- 349 с.	Розглянуто використання АРМ бухгалтера на підприємстві
9.	Кавторєва Я.	Будівництво: особливості бухгалтерського і податкового обліку–Харків: Фактор 2002.	У книзі розглянуто особливості бухгалтерського та податкового обліку при здійсненні будівництва як з позиції підрядних будівельних організацій, так і підприємств – замовників будівництва
10.	Лишиленко О.В.	Бухгалтерський облік: Навч. посібник. К.: “ЦУЛ”, 2003р. 589с.	Розглянуто організацію і методику проведення обліку на підприємстві
11.	Пономаренко В.С.	Інформаційні системи і технології в економіці. Посібник – Київ: Академія, 2002. 544 с.	Розглянуто застосування інтегральних модулів для використання обліку витрат в економіці
12.	Сопко В., Завгородній В.	Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.:КНЕУ, 2000. 260 с.	Розглянуто методику обліку, контролю і аналізу в умовах автоматизації процесів
13.	Ткаченко Н.М.	Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України.- Київ: Економіка. Фінанси. Право «А.С.К.»2003.	У підручнику викладені основні визначення по темі бухгалтерського фінансового обліку та основні засади правового регулювання
14.	Цал-Цалко Ю.С.	Витрати підприємства. Навч. Посібник- Київ: ЦУЛ, 2002. 656 с.	Висвітлено методику віднесення до витрат промислового підприємства
15.	Методичний посібник за ред.Шевченко Л.	Будівництво. Консультації. Первинна документація Баланс-Клуб Дніпропетровськ-2003	Посібник містить консультації щодо організації обліку на підприємствах будівельної галузі
17.	За ред. Оніщенко В.О.	Організація виробництва Лібра-2003	Підручник розглядає питання організації та управління виробничими процесами

Дослідження та критичний аналіз літературних джерел показують, що на даному етапі в практиці обліку, аналізу та аудиту діяльності вітчизняних будівельних підприємств існують такі проблеми: системи управління та

контролю підприємства; умови світової практики щодо сучасних методів бухгалтерського обліку не зрозумілі. Наразі вітчизняні автори лише торкалися цих питань у своїх працях і не проводили конкретних наукових досліджень у цих галузях.

Сьогодні, в умовах розвитку ринкових відносин в Україні, активність у таких основних галузях економіки, як будівництво, знизилася. Водночас ускладнення економічних відносин, нові науково-технічні досягнення, посилення впливу економічних механізмів на підвищення економічної ефективності та якості праці в сучасних умовах господарювання, впровадження нових планів рахунків і систем бухгалтерського обліку, методів обліку собівартості продукції. Поява нових об'єктів обліку спричинила серйозні зміни в методах і організації обліку на підприємствах різних форм власності та господарювання, у тому числі будівельної галузі.

Форма і методика організації бухгалтерського обліку будівельних підприємств повинні сприяти своєчасному забезпеченню виявлених внутрішніх резервів, поліпшенню використання основних засобів, економії матеріалів і праці, зниженню собівартості та іншої інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

У той же час організації та процедури бухгалтерського обліку деяких будівельних компаній ще не відповідають вимогам, що ускладнює використання даних бухгалтерського обліку як важеля для мікро- та макроекономічних показників, які підвищують ефективність діяльності компанії. діяльність.

Висновки до розділу 1

Бухгалтерський облік, як система, являє собою сукупність елементів певного змісту та форми, які взаємопов'язані та об'єднані регулярними взаємодіями. Це інформаційна система про стан і рух ресурсів підприємства, про характер і результати господарської діяльності, яка відображає й узагальнює економічні показники в єдиній валюті.

Науковий метод розуміється як те, як і за допомогою яких методів наукове дослідження підходить до свого предмета. Методи обліку в практичному розумінні - це використання різноманітних методів обробки отриманих даних та їх обліку (агрегування, групування, накопичення тощо). У найширшому розумінні науковий підхід до бухгалтерського обліку полягає в моделюванні реальності господарської діяльності. У бухгалтерському обліку за допомогою моделювання досліджуються, розглядаються, аналізуються та вивчаються факти господарського життя. Важливо розуміти, що моделювання є активом для бухгалтерського обліку, але результати, отримані в процесі моделювання, повинні бути фактично визнані в облікових процедурах.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ У БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

2.1. Документування господарських операцій з обліку у будівельних організаціях

ТОВ «Лайфбуд» веде бухгалтерський облік відповідно до законодавчої та нормативної бази України.

Усі господарські операції, що здійснюються підприємством, оформляються первинними документами, такими як: рахунки-фактури, прогнози, звіти про прибутки та витрати, накладні тощо.

ТОВ «Лайфбуд» має бухгалтерію, яку очолює головний бухгалтер. Структура сервісу представлений на рисунку 2.1.

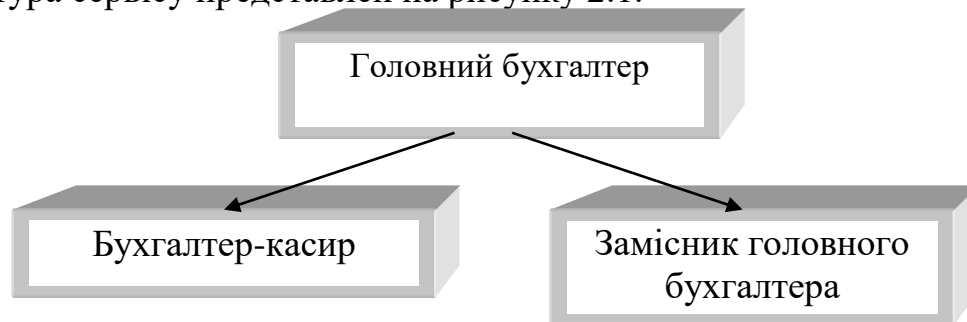

Рис. 2.1. Структурна схема бухгалтерії підприємства ТОВ «Лайфбуд»

На кожну посаду, зазначену в штатному розкладі, головний бухгалтер складає посадову інструкцію, яка затверджується відповідальною особою підприємства.

Посадові інструкції допомагають правильно вирішити проблему розподілу обов'язків між обліковим персоналом і забезпечують рівномірність розподілу посадових обов'язків і кваліфікаційних вимог до облікових працівників. У таблиці 2.1 наведено функції, які повинні виконувати бухгалтери.

Механізм документообігу є важливим етапом організації корпоративного обліку ТОВ «Лайфбуд», який забезпечує:

- Стабільність роботи та бухгалтерського обслуговування;
- Чіткість руху та оперативність обробки документів;
- Своєчасність прийняття управлінських рішень.

Таблиця 2.1

Функціональні обов'язки працівників бухгалтерії ТОВ «Лайфбуд»

Посада працівника	Функції та посадові обов'язки працівника
Головний бухгалтер	<ol style="list-style-type: none"> 1.Облік основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, розрахунків з постачальниками та замовниками, реалізації продукції та результатів фінансово-господарської діяльності. 2.Проведення нарахувань та сплата податків і зборів до бюджетів різних рівнів, страхових внесків до державних позабюджетних соціальних фондів. 3.Методична допомога співробітникам підприємства з питань бухгалтерського обліку, контролю, економічного аналізу та звітності. 4.Складання фінансової та статистичної звітності та проведення економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.
Замісник головного бухгалтера	<ol style="list-style-type: none"> 1.Облік витрат підприємства; облік використання робочого часу. 2.Розрахунки всіх видів виплат працівникам підприємства. 3.Складання звітної калькуляції собівартості будівельної продукції, виявлення джерел утворення непродуктивних втрат.
Бухгалтер-касир	<ol style="list-style-type: none"> 1.Здійснення операцій по прийому, обліку, видачі та зберіганню грошових коштів. 2.Ведення касової книги на підприємстві підставі прибуткових та видаткових документів. 3.Складання касової звітності. 4.Робота з банківською установою.

Складання основних документів, передача їх у встановленому порядку та відображення в бухгалтерському обліку здійснюються згідно із затвердженим на підприємстві графіком документообігу, який встановлюється головним бухгалтером і запроваджується наказом відповідального підприємства. Шлях того чи іншого документа залежить від змісту останнього і визначається при розробці схеми документообігу.

Документообіг повинен сприяти вдосконаленню різноманітних завдань підприємства, посиленню функції бухгалтерського контролю, підвищенню рівня автоматизації облікової роботи.

Нижче наведена схема організації документообігу на базовому підприємстві (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Організація документообігу на підприємстві ТОВ «Лайфбуд»

Метою обліку витрат будівельних організацій є забезпечення формування повної, правдивої та достовірної інформації, яка відображає фактичні витрати, понесені під час виконання будівельно-монтажних об'єктів і виробництва допоміжної продукції. Допоміжне виробництво будівельної організації, розрахунок фактичної собівартості обліку витрат окремих об'єктів, а також загальних витрат будівельної організації ТОВ «Лайфбуд», а також контроль за використанням матеріалів, трудових і фінансових ресурсів. Дані бухгалтерського обліку використовуються для оцінки фінансового стану будівельної організації ТОВ «Лайфбуд», ефективності організаційно-технічних

заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення будівельного виробництва, планування, економіко-аналітичних розрахунків, управлінського та внутрішньогосподарського обліку. Будівельна організація ТОВ «Лайфбуд».

Організації обліку витрат включають:

- Прийняти єдину методику обліку господарських операцій відповідно до затверджених будівельною організацією правил документообігу та з урахуванням особливостей її діяльності;

- Застосування типових форм основних облікових документів, систем бухгалтерського обліку, аналіз облікових реєстрів, методів запису та узагальнення наявної інформації та обробки облікової інформації на паперових або машинних носіях;

- Розробити облікову термінологію для об'єктів обліку витрат.

Основним способом обліку вартості будівельно-монтажних робіт є оприбуткування замовлень за договором будівельного підряду. Вартість замовлень визначається наростаючим підсумком до кінця контракту.

Регістром обліку в натуральній і вартісній формі виконаних будівельно-монтажних робіт ТОВ «Лайфбуд» є журнал обліку виконаних робіт (форма № КБ-6). Дані в журналі обліку є основою для складання основних облікових документів власника будівництва. Багатьма господарськими операціями (придбання та списання запасів та основних засобів, нарахування та виплата заробітної плати тощо) займається будівельна компанія ТОВ «Лайфбуд», а документи такі ж, як і в інших компаній. Але для фіксації результатів своєї діяльності вони використовують спеціальні документи, які використовуються для розрахунків із клієнтами за виконану підрядну роботу та для звітності в будівельній галузі.

- “Акт приймання виконаних підрядних робіт” (форма № КБ-2в);

- “Довідка про вартість виконаних підрядних робіт (форма № КБ-3).

На практиці ТОВ «Лайфбуд» зазвичай віддає перевагу цьому законопроекту і розробляє його, хоча Наказ 237/5 дозволяє обмежитися сертифікатами. Це не є незаконним, оскільки Закон містить більш детальну

інформацію. Але протилежний варіант – складання довідки замість законопроекту – неприйнятний.

Відповідно до наказу № 237/5 два документи складено «для визначення вартості виконаних підрядних робіт та розрахунку виконаних підрядних робіт на об'єкті будівництва». І законопроект, і сертифікат розроблені експертами будівельної галузі:

- Щомісяця;

- за кожним об'єктом, на якому протягом звітного місяця виконувались будівельно-монтажні або ремонтні роботи підрядним або господарським способом (якщо на даний момент ремонтні роботи здійснюються комерційним способом, складання зазначеної типової форми не є обов'язковим);

- Дублікат (субпідрядник передає генпідряднику один документ

Як в Акті, так і в Довідці відображаються показники за звітний місяць та наростаючим підсумком з початку року.

Тому організаційні питання підготовки законопроекту та довідки практично збігаються. Водночас за змістом (структура, перелік показників, кількість) відмінності цього законопроекту від «Довідки» також досить значні.

Наказ 237/5 зберігає цей порядок (доповнити абзац 1 пункту 7 Роз'яснення до акта). Але, крім того, порядок складання законопроекту «запроваджено у спрощеному вигляді, виходячи з питомої ваги обсягу робіт, що виконуються поетапно, конструктивних елементів у загальному обсязі, прийнятих за фіксованою договірною ціною (без розрахунку собівартості одиниці продукції)» (Повна версія законопроекту (п. 2 ст. 7 попереднього роз'яснення). Тому, якщо в договорі будівельного підряду передбачена тверда договірна ціна, підрядник може скласти рахунок у загальному порядку або в спрощеному порядку.

2.2. Особливості організації і методики фінансового обліку у будівельних організаціях

Під час обліку діяльності будівельної організації особливу увагу слід звернути на облік витрат, пов'язаних з будівництвом та іншими послугами будівельної організації. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про їх застосування, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. N 11. 291.[13]

Облік наданих будівельним підприємством робіт і послуг ведеться безпосередньо в журналах-ордерах або в машинограмах, що їх замінюють, на рахунку 23 «Виробництво», який поєднує в собі аналітичний і комплексний облік витрат і відображає витрати на виконанні роботи, організовані власними силами будівельної компанії та гонорари за роботи, отримані від субпідрядників. На рахунку 23 «Виробництво» в журналі-замовленні витрати групуються за визначеними об'єктами калькуляції.

Фактичні витрати на виконання будівельно-монтажних робіт групуються за статтями витрат, визначеними у главі 4 п. 2-6 Методрекомедацій № 81 [15]. Прямі витрати (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів, відрахування на соціальні заходи, інші прямі витрати) визначаються щомісячно і розподіляються безпосередньо на окремі об'єкти калькуляції на підставі основних облікових документів. Всі основні документи складаються з обов'язковим кодуванням для забезпечення обліку за статтями витрат та об'єктами обліку. Основні документи складаються під час операції, а якщо це неможливо, то відразу після її завершення.

За дебетом рахунка 23 «Виробництво» відображаються прямі витрати на матеріали, оплату праці та інші прямі витрати, а також загальновиробничі витрати і витрати, пов'язані з браком робіт, а за кредитом - фактична виробнича собівартість виконаної роботи (списується на дебет рахунку 90 «Витрати на реалізацію»). Собівартість продукції та виробів, вироблених у допоміжних і

допоміжних виробництвах, списується на рахунки 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 22 «Малоцінні швидкозношувані предмети» та субрахунки обліку основної собівартості.

Загальновиробничі витрати розподіляються за об'єктами калькуляції з урахуванням конкретних обставин виконуваних робіт за методиками розподілу, встановленими в будівельній організації.

Прямі та загальновиробничі витрати включаються до собівартості продукції того звітного періоду, в якому виконуються будівельно-монтажні роботи. Непродуктивні витрати і втрати відображаються в бухгалтерському обліку в тому звітному періоді, в якому вони виявлені.

Якщо в будівельній організації створені резерви на оплату відпусток і виплату премії за вислугу років, то щомісячні відрахування на створення таких резервів включаються до собівартості продукції і відносяться на загальновиробничі витрати.

До складу незавершеного будівельного виробництва входять незавершені і не прийняті замовником об'єкти (будівельно-монтажні об'єкти), які є об'єктами бухгалтерського обліку.

Виробничі витрати на незавершене будівництво включають витрати на будівельно-монтажні проекти, виконані самим будівельним підрозділом, і витрати на субпідрядні проекти, прийняті та оплачені генеральним підрядником.

Об'єкти, що виконуються субпідрядними організаціями, приймаються та оплачуються генпідрядником і включаються до складу витрат на виробництво будівельно-монтажних об'єктів генпідрядника (ст. 90 «Витрати на реалізацію»). Розрахунок за роботами, виконаними субпідрядними організаціями, відбувається на рахунку 631 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками».

Витрати на зведення та демонтаж тимчасових (титкульних і нетиткульних) будівель і споруд включаються до складу виробничих витрат на виконання будівельно-монтажних робіт за умови включення таких витрат до кошторису на будівництво об'єкта.

Витрати на будівництво та демонтаж тимчасових будівель і споруд розраховуються згідно з порядком обліку виконання будівельно-монтажних об'єктів і включаються до собівартості об'єкта за відповідними умовами розрахунку та видами витрат.

Витрати на спорудження та розбирання нетитульних тимчасових будов і споруд обліковуються на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати” окремо за кожним з таких об'єктів і включаються у виробничу собівартість будівельно-монтажних робіт за статтею “Загально-виробничі витрати” (за елементом “Інші операційні витрати”) – у дебет рахунку 90 “Собівартість реалізації” для організацій, які застосовують 9 клас рахунків, і в рахунок 80 «Матеріальні витрати» субрахунок 809 «Інші матеріальні витрати» для організацій, які застосовують 8 клас рахунків. [54]

У таблиці 2.2 наведені основні кореспонденції рахунків, які застосовуються в процесі будівельного обліку витрат на підприємстві ТОВ “Лайфбуд”.

Таблиця 2.2

Бухгалтерські проводки будівельного обліку для підприємства ТОВ “Лайфбуд”

№ з/п	Зміст господарських операцій	Бухгалтерські проводки	
		Дебет	Кредит
Витрати на виконання будівельно-монтажних робіт і витрати допоміжних (підсобних) виробництв			
<i>Прямі матеріальні витрати, які віднесені до конкретного об'єкта</i>			
1	Списання вартості витрачених основних і допоміжних матеріалів, використаних підрядними організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт і надання послуг допоміжних виробництв	23	20
2	Списання вартості МШП, які безпосередньо включено до складу виконаних робіт	23	22
3	Списання вартості використаних послуг допоміжних виробництв, пов'язаних з операціями з обробки матеріалів	23	23
4	Списання вартості використаних послуг виробничого характеру (здійснення операцій з обробки сировини і матеріалів, проведення перевірок з випробування сировини і матеріалів, що використовуються у виробництві, тощо), тобто послуг матеріального характеру	23	63

5	Включення до складу матеріальних витрат на виробництво сум податків і обов'язкових платежів, які згідно з чинним законодавством включаються до складу собівартості виконаних робіт	23	64
6	Відображення вартості використаних послуг виробничого (матеріального) характеру, які надані дочірніми підприємствами, внутрішньогосподарськими одиницями і господарствами, що їх виділено на окремий баланс, та іншими організаціями (іншими кредиторами)	23	68
7	Відображення використаних послуг виробничого (матеріального) характеру, які безоплатно отримано, а також аналогічних послуг, отриманих в обмін на інші оборотні активи чи інші послуги	23	71
<i>Прямі витрати на оплату праці, віднесені до конкретного об'єкта</i>			
8	Утворення резерву на забезпечення оплати відпусток (за рішенням підприємства)	23	47
9	Нарахування основної та додаткової заробітної плати та інших видів оплати праці робітникам, зайнятим виконанням будівельно-монтажних робіт	23	66
Витрати на експлуатацію будівельних, машин і механізмів, які віднесені за прямою ознакою на об'єкти обліку витрат			
<i>Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів</i>			
10	Облік витрат, пов'язаних із утриманням і експлуатацією будівельних машин і механізмів	911	із, 20, 22, 23, 31, 39, 47, 03, 64, 65, 66...
<i>Другий етап: списання витрат узагальнених на рахунку 91, на об'єкти</i>			
11	Включення до складу прямих витрат з утримання та експлуатації будівельних машин і механізмів	23	911
<i>Інші прямі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат</i>			
12	Нарахування амортизації на вартість необоротних активів, які безпосередньо використовуються у виробничому (будівельному) процесі	23	13
13	Списання вартості втрат від браку	23	24
14	Включення до складу інших прямих витрат генпідрядної організації вартості виконаних субпідрядниками будівельно-монтажних робіт	23	63
15	Відображення в обліку вартості використаних послуг сторонніх організацій, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт	23	63
16	Відображення в обліку сум податків і обов'язкових платежів, що підлягають включенню до складу собівартості виконаних будівельно-монтажних робіт відповідно до норм чинного законодавства	23	64
17	Нарахування страхових внесків на суму виплаченої основної та додаткової заробітної плати та інших видів оплати праці робітників, зайнятих виконанням будівельно-монтажних робіт	23	65

18	Відображення вартості інших послуг виробничого характеру, наданих дочірніми підприємствами, внутрішньогосподарськими підрозділами і господарствами, виділеними на окремий баланс, іншими організаціями (іншими кредиторами)	23	68
19	Відображення вартості інших послуг виробничого характеру, отриманих в обмін на інші оборотні активи, послуги від операційної оренди активів і безоплатно наданих послуг	23	71
Змінні загально виробничі і постійні розподілені загально виробничі витрати			
<i>Перший етап: узагальнення інформації про загально виробничі витрати</i>			
20	Облік витрат, пов'язаних з організацією та управлінням здійсненням будівельно-монтажних робіт, обслуговуванням виробничого процесу і виконанням інших функцій загально виробничого характеру	912	із, 20, 22, 23, 37, 39, 47, 63, 64, 65, 66, 68...
<i>Другий етап: розподіл загально виробничих витрат з використанням бази розподілу при нормальній потужності</i>			
21	Списання загально виробничих витрат		
21.1	Змінних	23	9122
21.2	Постійних розподілених	23	9121
21.3	Постійних нерозподілених	90	9121
<i>Третій етап: розподіл загально виробничих витрат на кожний об'єкт витрат</i>			
22	Включення до складу витрат на виробництво кожного об'єкта витрат: розподілених загально виробничих витрат з використанням бази розподілу, виходячи фактичної потужності звітної періоду:		
23	Зменшення прямих матеріальних витрат основного та допоміжного виробництв на вартість оприбуткованих невикористаних або поворотних матеріалів та відходів виробництва, які визнаються активами	20	231, 232
24	Визначення витрат витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу для отриманого якого їх здійснено, і включення їх до звіту про фінансові результати:		
24.1	У результаті виконання будівельно-монтажних робіт за будівельними контрактами з урахуванням ступеня їх завершеності на дату балансу (фактичної виробничої собівартості виконаних будівельно-монтажних робіт)	903	231
24.2	У результаті виконання транспортних, ремонтних та інших послуг, наданих стороннім організаціям допоміжними (підсобними) виробництвами	903	232
25	Визнання витрат на придбання та створення активів і відображення їх вартості в балансі за умови, що їх оцінка може бути достовірно визначена та очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням у вигляді фактичної виробничої собівартості виготовлених (виконаних) допоміжними підрозділами:		
25.1	Робіт для власного капітального будівництва, об'єктів основних засобів, інших НМА, нематеріальних активів	15	232
25.2	Виробничих запасів	20	232
25.3	МШП (інструмента, інвентарю, спецодягу)	22	232
25.4	Продукції, робіт, послуг, виконаних для інших підрозділів	231, 232	232, 231
25.5	Напівфабрикатів	25	232
25.6	Готової продукції	26	232

25.7	Робіт, послуг, які обмінюють на подібні з однією і тією самою справедливою вартістю	377	232
26	Визнання витрат витратами звітного періоду, якщо на дату балансу існує ймовірність того, що загальні витрати за будівельним контрактом перевищуватимуть загальний дохід за цим контрактом:		
26.1	Нарахування забезпечення майбутніх витрат у звітному періоді виникнення ймовірності такого перевищення	234	474
26.2	Визнання майбутніх витрат витратами звітного періоду	903	234
26.3	Списання фактично витрачених ресурсів у тому звітному періоді, в якому виконуватимуться роботи, вартість яких не може бути визнано доходом	474	20, 65, 66, 68...
27	Визнання частини витрат на виробництво, які неможливо прямо зв'язати з доходом певного періоду, витратами того звітного періоду, в якому їх було здійснено, з включенням їх до звіту про фінансові результати:		
27.1	Послуг адміністративно-управлінського характеру	92	232
27.2	Послуг підрозділам, що забезпечують збут, рекламу, маркетинг	93	232
27.3	Сум уцінки та недостачі незавершеного виробництва	946, 947	231, 232
27.4	Інших витрат операційної діяльності	94	231, 232
27.5	Збитків від списання вартості об'єктів незавершеного виробництва, зруйнованих у результаті надзвичайних подій	99	231, 232
Узагальнення інформації про витрати, які не включаються до складу витрат за будівельним контрактом та витрат на основне й допоміжне (підсобне) виробництво			
28	Визнання витрат, які неможливо прямо зв'язати з доходом певного періоду, витратами того звітного періоду, в якому їх було здійснено: адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності, крім витрат, пов'язаних з реалізацією іноземної валюти та виробничих запасів	92, 93, 941, 944-949	13, 20, 22, 23, 25, 26, зі , 37, 39, 47, 63, 68
29	Визнання інших операційних витрат витратами певного періоду одночасно з і визнанням доходу, для отримання якого їх здійснено:		
29.1	Собівартість реалізованої іноземної валюти	942	312
29.2	Собівартість реалізованих виробничих запасів	943	20, 22
Узагальнення інформації про доходи будівельного підприємства			
30	Визнання активом (дебіторською заборгованістю) доходу протягом виконання будівельного контракту з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу	361	703
31	Нарахування податкового зобов'язання з ПДВ	703	641, 643
32	Визнання доходу від:		
32.1	Реалізації готової продукції, виготовленої допоміжними підрозділами	361	701
32.2	Реалізації наданих послуг, виконаних робіт допоміжними підрозділами будівельного підприємства	361	701
32.3	Інших видів операційного доходу	377	71
32.4	Нарахування податкових зобов'язань з ПДВ	701, 71	641, 643
33	Визнання інших доходів, не пов'язаних з операційною діяльністю:		
33.1	Доходу від участі в капіталі, інших фінансових доходів	377	72, 73
33.2	Інших доходів	377	74
33.3	Надзвичайних доходів	377	75

Узагальнення інформації про фінансові результати			
34	Визначення кінцевого фінансового результату за будівельним контрактом (щомісяця або в кінці року):		
34.1	Списання доходу	703	791
34.2	Списання витрат	791	903
34.3	Визнання прибутку	791	441
34.4	Визнання збитку	442	791
35	Визначення фінансових результатів за всіма іншими господарськими операціями в результаті списання:		
35.1	Доходів від реалізації продукції та послуг допоміжних виробництв	701, 703	791
35.2	Іншого операційного доходу	71	791
35.3	Доходу від участі в капіталі, інших фінансових доходів	72, 73	792
35.4	Інших доходів	74	793
35.5	Надзвичайних доходів	75	793
35.6	Витрат, пов'язаних з реалізацією продукції та послуг допоміжних виробництв	791	901, 903
35.7	Адміністративних, витрат на збут та інших операційних витрат	791	92, 93, 94
35.8	Фінансових витрат	792	95
35.9	Втрат від участі в капіталі	792	96
35.10	Інших витрат	793	97
35.11	Витрат на сплату податку на прибуток	793	98
35.12	Надзвичайних витрат	793	99
36	Визнання фінансового результату:		
36.1	Прибутку	791, 792, 793	441
36.2	Збитку	442	791, 792, 793
Узагальнення інформації про незавершені будівельні і контракти			
37	Відображення в аналітичному обліку вартості незавершеного будівельного контракту на дату балансу з початку його виконання і суми проміжних рахунків за цим контрактом	238	239
38	Списання вартості незавершених робіт за будівельним контрактом після його завершення	239	238
Використання субрахунків 238 і 239 для обліку розходжень між сумами визнаного доходу і проміжних рахунків			
39	Відображення перевищення сум проміжних рахунків над сумою визнаного доходу	36	239
40	Відображення перевищення суми визнаного доходу над сумами проміжних рахунків (методом «сторно»)	36	239

Розглянувши в попередніх розділах основні складові собівартості будівельно-монтажних робіт, хотілося б детально зупинитися на особливостях калькулювання деяких другорядних витрат, які видаються на перший погляд.

Проте, незважаючи на уявну простоту обліку складових витрат (про що йтиметься нижче), слід зазначити, що облік цих, здавалося б, незначних статей містить велику кількість особливостей, які притаманні лише виробництву будівельних робіт. Крім того, жодне будівництво не застраховано від таких витрат. Отже, давайте розглянемо інші прямі витрати, поточні витрати на будівельні машини та механізми, витрати на тимчасові титузовані та нетитузовані споруди.

Облік інших прямих витрат у будівництві. Інші прямі витрати є важливою частиною вартості проекту. Показники діяльності будівельної організації в цілому та її структурних підрозділів значною мірою залежать від визначення її структури та відповідної організації бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день немає узгодженості нормативно-методичних документів щодо складових таких зборів. Ці витрати недостатньо описані в навчальній та науковій літературі. У зв'язку з цим надзвичайно актуальними є інші способи обліку прямих витрат та організаційні питання.

Крім статей, зазначених у П(С)БО 16, до складу інших прямих витрат входить вартість робіт, які виконуються субпідрядними організаціями для генпідрядника згідно з п. 13 П(С)БО 18. Статтею 14 П(С)БО 16 «Витрати» передбачено, що до інших прямих витрат належать усі інші виробничі витрати, які безпосередньо відносяться на окремі об'єкти витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, орендна плата, амортизація земельних часток та майна, витрати з відрахувань від дефекти - це вартість остаточного брухту (готової продукції, напівфабрикатів) за вирахуванням витрат на усунення дефектів: кінцевий брухт, оцінений за справедливою вартістю; суми, відшкодовані працівниками, які допустили помилки; неякісні матеріали та деталі, отримані від постачальників, однакові суми

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 11 «Будівельні контракти» не містить конкретного переліку інших прямих витрат. У пункті 17 цього Стандарту перераховано витрати, безпосередньо пов'язані з конкретним

контрактом. Якщо не включати прямі матеріальні витрати та прямі витрати на оплату праці, то в складі інших прямих витрат залишаються:

- амортизація машин та обладнання, що використовувалися під час виконання контракту;
- Вартість транспортування машин, устаткування і матеріалів до і з будівельного майданчика за договором підряду;
- Оплата оренди техніки та обладнання;
- витрати на проектування та технічну допомогу, безпосередньо пов'язані з контрактом;

Структура інших прямих витрат відповідно до МСБО 11 «Будівельні контракти», П(С)БО 18 «Будівельні контракти» та Методичних рекомендацій № 81 представлена на рисунку 2.3

Аналізуючи перелік інших прямих витрат згідно з МСБО 11, можна сказати, що перші три категорії витрат у вітчизняному обліку включені до статті «Експлуатація будівельних машин і установ», прописаної в методичних рекомендаціях № 81. Щодо останніх трьох категорій витрат, то їх невідповідність П(С)БО 16 та 18 наведено на рисунку 2.4.

Проаналізувавши інформацію, представлену на рисунку 2.3 та 2.4. Можна зробити висновок, що структура інших прямих витрат, передбачена вітчизняними стандартами, є більш продуманою, ніж міжнародними, оскільки, закладаючи очікувані витрати на гарантійний ремонт у вартість будівництва, підприємства тим самим планують невиконання своїх зобов'язань перед замовниками.

Збитки, викликані дефектами, є важливою складовою інших прямих витрат. На відміну від собівартості робіт субпідрядних організацій, відрахувань на соціальні заходи із заробітної плати виробничників, орендної плати за земельні та майнові частки є непродуктивними витратами, тобто прямими збитками будівельного підприємства. З метою посилення контролю за такими витратами назріла нагальна необхідність їх поділу на окремі статті обліку

витрат. Більшість наших економістів неодноразово наголошували на необхідності окремого обліку таких видатків.

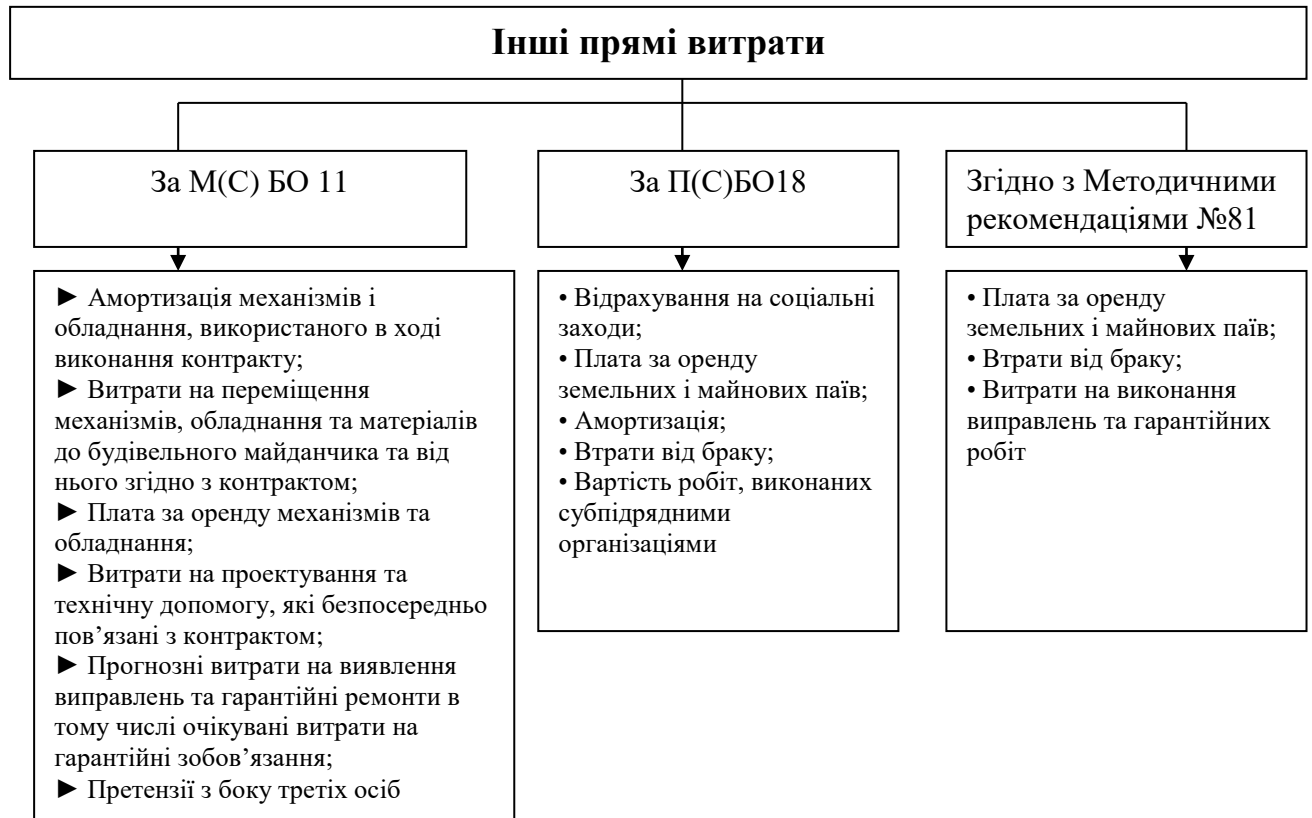

Рис. 2.3. Структура інших прямих витрат згідно з МСБО 11, П(С)БО 18 і Методичними рекомендаціями №81

При складанні кошторису в певному порядку розраховуються робочий час будівельних машин і установ, ресурси, необхідні для роботи, і поточна ціна кожної машини, а потім включаються в кошторисну вартість як прямі витрати конкретні об'єкти будівництва.

Система бухгалтерського обліку також передбачає певну послідовність, але не тільки розрахунків, а й обліку витрат на суміжних рахунках.

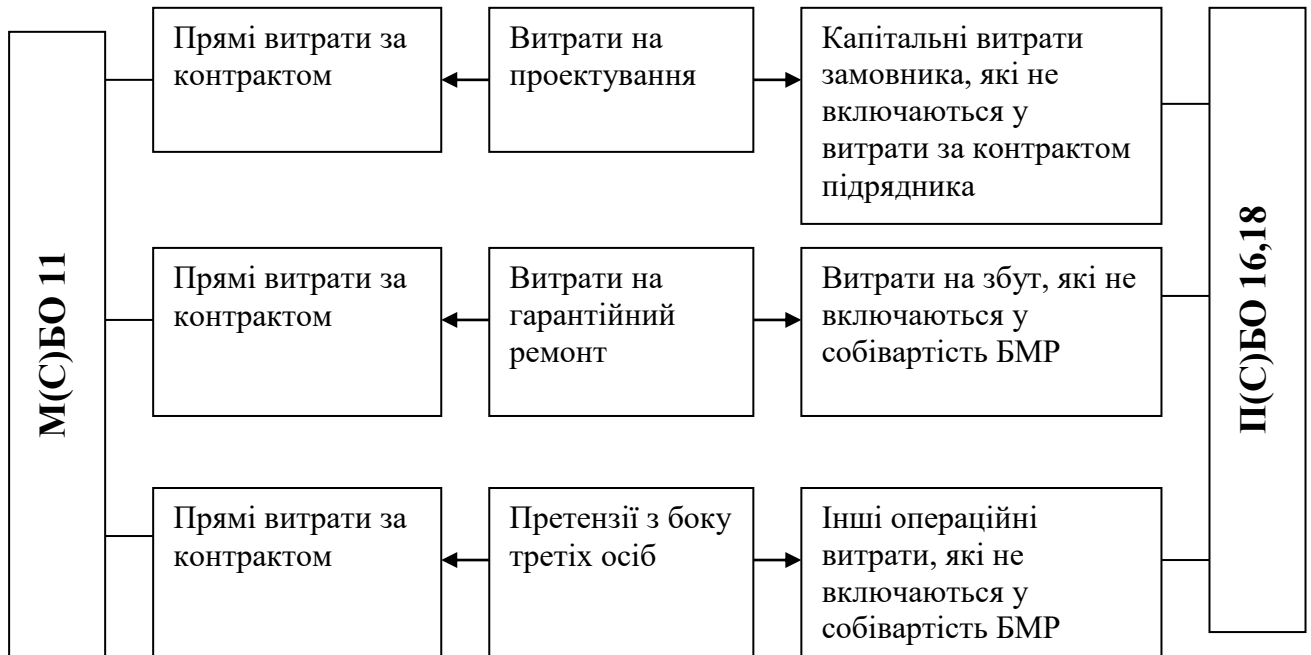

Рис. 2.4. Схема невідповідності витрат за контрактами згідно з П(С)БО 16, 18 і М(С)БО 11

Слід підкреслити також, що на сьогодні діє Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей,

Чинним планом бухгалтерського обліку окремого рахунку для обліку таких витрат не передбачено. У розпорядженні № 291 [13] до складу витрат, що відображаються на рахунку 91, були включені витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання. Логічно є і пропозиція Методрекомедацій № 81 [15] зараховувати такі нарахування на окремий субрахунок рахунку 23.

2.3. Особливості організації і методики управлінського обліку у будівельних організаціях

Управління витратами в ринкових умовах передбачає надання різних варіантів класифікації витрат на основі цілей і напрямів обліку витрат, встановлених внутрішніми користувачами інформації.

Калькуляційний напрям відноситься до видів діяльності, які потребують окремого обліку витрат на будівельне виробництво. З цією метою

бухгалтерська інформація інтегрується в базу даних, з якої керівництво компанії отримує в режимі реального часу поточні необхідні групування витрат компанії для виконання всіх функцій управління.

Елементи групування витрат: За кон'юнктурою ринку вони поділяються на: неминучі, залежні та неприйнятні; групи ціноутворення та прийняття оперативних рішень поділяються на: загальні, середні, граничні; за стратегічним плануванням - абсолютні, альтернативні.

Абсолютні витрати включають суму грошей, яку б коштувало реалізувати запланований проект за будь-яких обставин. Витрати на заміщення включають незароблені суми (вартість упущених вигод) при порівнянні існуючої організації, технології, маркетингу, варіантів персоналу та можливих (альтернативних) варіантів.

Класифікація витрат на виробничі та невиробничі витрати, що виникає внаслідок зв'язку певних витрат із створенням (збільшенням) вартості, має важливе значення для контролю за діяльністю різних підрозділів. Витрати виробництва — це витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції та збільшенням її вартості, включаючи витрати в межах натуральних норм. Навпаки, непродуктивні витрати не беруть участі у створенні вартості і не додають її. Це витрати на збереження готової продукції (адміністративні витрати, витрати на зберігання); витрати на реалізацію (витрати на маркетинг і збут); аномальні витрати продукції та погіршення її якості (дефекти будівельного виробництва, штрафи, пені, втрата сировина і матеріали у виробництві понад натуральні норми). Групування витрат за цими ознаками дозволяє швидко виявляти та контролювати причини та місця непродуктивних і надзвичайних витрат, тим самим значно підвищуючи ефективність управління будівельним виробництвом [42].

Облік витрат виробництва будівельної продукції за місцями виникнення витрат пропонується здійснювати за наведеним алгоритмом (рис. 2.5).

По-перше, розглянемо витрати робочого місця, команди, де понесені витрати першого рівня (1). Наступним етапом є визначення вартості площ,

складів, перерозподілу та виробництва (центри витрат) (2). Прямі витрати центрів витрат складніші порівняно з центрами витрат першого рівня, тому вони розподіляються між ними пропорційно до прямих витрат на виробництво (3). Заключним етапом бухгалтерського обліку (4, 5) є групування та розподіл прямих і непрямих витрат за об'єктами калькуляції (видами продукції).

Таким чином, можна індивідуально віднести прямі витрати (матеріальні витрати, заробітна плата, паливо, енергія) до тих, де виникають витрати першого рівня, якщо останні пов'язані з виробництвом продукту (технічної лінії), а потім також виконувати об'єкт розрахунків (технічна лінія) лінія виробництва). Непрямі витрати на цьому рівні включатимуть частину загальних виробничих витрат (змінні та константи розподілу).

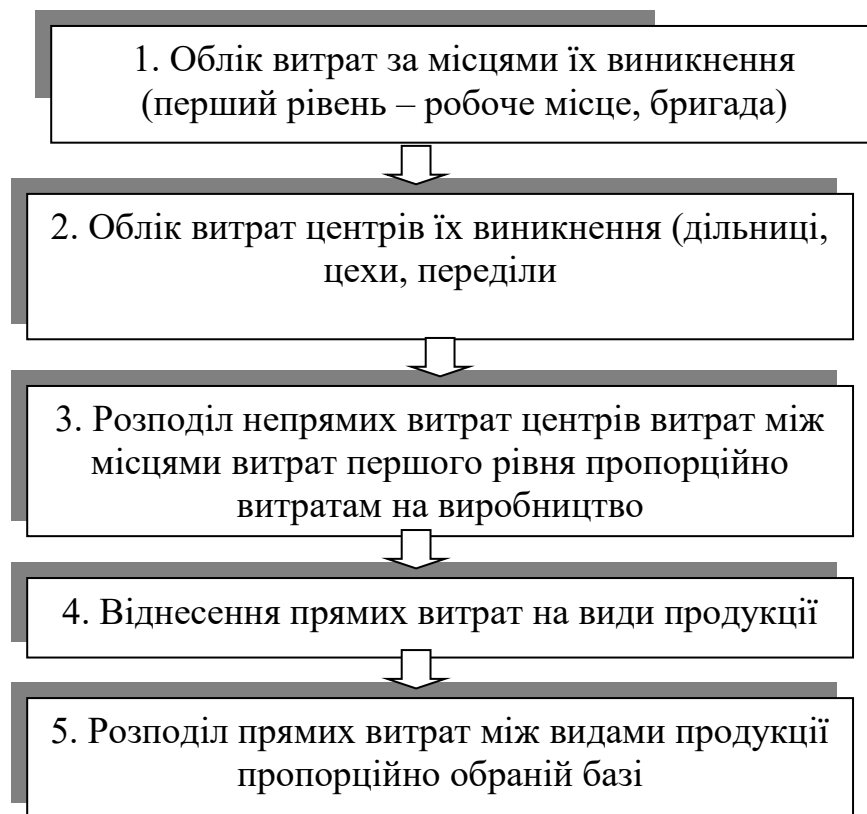

Рис. 2.5. Алгоритм обліку витрат виробництва будівельної продукції за місцями їх виникнення

В основу поділу центрів (сегментів) відповідальності виробничих і будівельних підприємств покладено місце розташування та центр виникнення витрат.

Центр відповідальності (сегмент) групує виробничі витрати відповідно до різних відділів і відповідальних осіб для забезпечення колективної та індивідуальної відповідальності та інтересів у зниженні витрат.

Висновки до розділу 2

В умовах розвинутих ринкових відносин і достатньої технічної оснащеності бухгалтерський облік поділяється на управлінський, фінансовий і податковий. Перший стосується нестачі внутрішньогосподарських (внутрішньофірмових) виробничих ресурсів (обігу) та управління витратами. Фінансовий облік готує інформацію для зовнішніх користувачів і оперує результуючими показниками фінансового стану підприємства.

Наразі в Україні податковий облік домінує на корпоративному рівні. Це пояснюється тим, що прийняте податкове законодавство вимагає від суб'єктів господарювання ведення бухгалтерського обліку своєї діяльності та ведення обов'язкового бухгалтерського обліку відповідно до вимог Фінансової (податкової) служби України.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

3.1. Організаційно-інформаційна модель аналізу діяльності будівельної організації

Процес здійснення суб'єктами господарювання господарської діяльності передбачає ефективне поєднання великої кількості організацій, трудових, матеріальних, фінансових та інших ресурсів. Цей ефект вимірюється шляхом порівняння отриманих результатів із вартістю життя та фізичної праці, необхідних для досягнення ефекту. Якість і кількість готової продукції, продуктивність праці та рівень собівартості характеризують фінансові результати діяльності.

На величині фінансових результатів безпосередньо відображаються всі сторони діяльності суб'єкта господарювання: технологія та організація виробництва, внутрішні та зовнішні системи управління, деталі діяльності.

Результат господарської діяльності - це виражений у грошовій формі її економічний результат, який має два «полюси» ефективності: позитивний і негативний, тобто прибуток і збиток.

Позитивний фінансовий результат прибуток це те, до чого бізнес прагне або принаймні має прагнути.

Прибуток абсолютний показник ефективності діяльності, позитивна форма фінансового результату підприємства, що виявляється у перевищенні суми виручки над сумою витрат, понесених для отримання цієї виручки, яка в майбутньому формує фінансові ресурси підприємства.

У сучасних умовах не варто віддавати перевагу одному трактуванню прибутку. Необхідно враховувати різні обставини його виникнення, які не виключають один одного, а радше доповнюють один одного.

Так, наприклад, є різниця між прибутками, отриманими «активно» за ринкових умов; прибутками, отриманими за сприятливих умов; прибутками, які можна вилучити завдяки визнанню державних установ.

Він є рушійною силою ринкового механізму господарювання, основним джерелом економічного та соціального розвитку підприємства й держави в цілому.

Організаційно-інформаційна модель аналізу фінансових результатів та фінансового стану підприємства (табл. 3.1 – 3.6).

Таблиця 3.1

Блок 1. Мета і завдання аналізу
фінансових результатів та фінансового стану підприємства

1.1. Мета	1.2. Завдання
<ul style="list-style-type: none"> • Метою аналізу фінансових результатів підприємства є пошук шляхів і кількісна оцінка резервів збільшення прибутку і підвищення рентабельності підприємства на основі ефективного управління його доходами та витратами, та пошук шляхів і резервів зростання його ринкової вартості, поліпшення структури активів та пасивів і забезпечення на цій основі високої фінансової стійкості та платоспроможності 	<ul style="list-style-type: none"> • Аналіз формування прибутку • Аналіз складу та динаміки прибутку • Загальний і факторний аналіз прибутку від операційної діяльності • Аналіз прибутку від інвестиційної діяльності. • Аналіз прибутку від фінансової діяльності • Аналіз чистого прибутку • Аналіз розподілу та ефективності використання чистого прибутку • Аналіз рентабельності підприємства • Граничний аналіз та оптимізація прибутку • Оцінка структури активів і пасивів підприємства • Аналіз динаміки активів і пасивів за складом і структурою • Аналіз руху та ефективності використання активів підприємства • Аналіз джерел фінансування підприємства • Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства • Аналіз рентабельності та ділової активності підприємства

Блок 2. Об'єкти і суб'єкти аналізу фінансових результатів та фінансового стану підприємства

<i>2.1. Об'єкти</i>	<i>2.2. Суб'єкти</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Доходи в цілому та за видами • Витрати в цілому та за видами • Прибуток в цілому та за його складовими • Чинники, що вплинули на утворення доходів • Чинники, що вплинули на утворення витрат • Чинники, що вплинули на утворення прибутку • Активи в цілому та за видами • Власний капітал в цілому та за видами • Позиковий капітал в цілому та за видами • Чинники, що спричинили зміну економічного потенціалу • Чинники, що вплинули на фінансову стійкість та платоспроможність • Чинники, що вплинули на рентабельність та ділову активність підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> • Вищі посадові особи підприємства • Економічні служби підприємства • Керівники функціональних та структурних підрозділів підприємства • Власники та акціонери. • Зовнішні користувачі інформації • Вищі посадові особи підприємства • Економічні служби підприємства • Керівники функціональних та структурних підрозділів підприємства • Власники та акціонери. • Зовнішні користувачі інформації

Таблиця 3.3

Блок 3. Система економічних показників аналізу фінансових
результатів та фінансового стану підприємства

<i>3.1. Абсолютні вартісні показники, джерелом яких є облік</i>	<i>3.2. Відносні показники, які є наслідком аналітичної обробки облікової інформації</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Абсолютна величина доходу в цілому та за його видами • Абсолютна величина витрат в цілому та за їх видами • Абсолютна величина прибутку в цілому та за його складовими • Залишки активів, капіталу і зобов'язань підприємства • Абсолютні показники динаміки доходів, витрат та прибутку • Залишки та обороти з надходження і витрачання (використання) активів в цілому та за їх видами 	<ul style="list-style-type: none"> • Відносні показники структури доходів, витрат та прибутку • Відносні показники динаміки доходів, витрат та прибутку • Відносні показники інтенсивності процесів (коефіцієнти доходності, рентабельності, витратомісткості тощо) • Відносні показники структури активів, власного капіталу та зобов'язань • Відносні показники динаміки активів, власного капіталу та зобов'язань
<ul style="list-style-type: none"> • Залишки та обороти з надходження і витрачання (вилучення) власного капіталу в цілому та за його видами • Залишки та обороти з надходження і погашення зобов'язань в цілому та за їх видами • Доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) • Чистий прибуток підприємства • Абсолютні показники динаміки 	<ul style="list-style-type: none"> • Відносні показники інтенсивності процесів (Коефіцієнти оборотів: з надходження і витрачання ресурсів; з утворення та вилучення власного капіталу; з утворення та погашення зобов'язань. Коефіцієнти фінансової стійкості та платоспроможності. Коефіцієнти рентабельності та ділової активності)

Таблиця 3.4

Блок 4. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів та
фінансового стану підприємства

<i>4.1. Зовнішня інформація</i>	<i>4.2. Внутрішня інформація</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Правова • Нормативна • Довідкова 	<ul style="list-style-type: none"> • Планова • Фактографічна

Таблиця 3.5

Блок 5. Методичні прийоми обробки первинної (вхідної) інформації

<i>5.1. Економіко-логічні методи</i>	<i>5.2. Економіко-математичні методи</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Групування • Порівняння • Розрахунок відносних показників • Розрахунок середніх показників • Деталізація • Елімінування 	<ul style="list-style-type: none"> • Методи обробки динамічних рядів • Методи регресійно-кореляційного аналізу • Методи моделювання

Таблиця 3.6

Блок 6. Узагальнення і реалізація результатів аналізу фінансових результатів фінансового стану підприємства

<i>6.1. Узагальнення результатів</i>	<i>6.2. Реалізація результатів</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Систематизація інформації • Кількісна оцінка втрачених прибутків • Кількісна оцінка потенційного збільшення прибутків • Оцінка вірогідності прогнозованих фінансових результатів • Розробка багатоваріантних заходів щодо поліпшення фінансових результатів діяльності підприємства у майбутньому періоді 	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінка заходів поліпшення фінансових результатів з точки зору їх найбільшої відповідності фінансовій стратегії підприємства • Вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення фінансових результатів діяльності підприємства • Прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів • Доведення прийнятого рішення до виконавців
<ul style="list-style-type: none"> • Оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів • Кількісна оцінка втрачених можливостей збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства • Кількісна оцінка потенційного збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства • Оцінка вірогідності прогнозованих показників • Розробка багатоваріантних заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства у майбутньому періоді • Оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів 	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень • Оцінка заходів щодо збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства з точки зору найбільшої відповідності фінансовій стратегії підприємства • Вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства • Прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів • Доведення прийнятого рішення до виконавців • Забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень

3.2. Особливості організації та методики загального та факторного аналізу діяльності у будівельній організації

Обсяг будівельно-монтажних робіт відноситься до собівартості і визначає собівартість будівельно-монтажних робіт.

Витрати на будівельно-монтажні роботи: це організаційні витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням замовлень на виконання будівельно-монтажних робіт на ризик юридичних і фізичних осіб.

Планова вартість будівельно-монтажних об'єктів: визначається на основі економічно обґрунтованих ТУ і типових систем, техніко-економічних розрахунків, що відображають підвищення організаційно-технічного рівня будівельного підприємства.

Фактична вартість проекту будівництва та оздоблення: відображає склад витрат і вартість проекту будівництва та оздоблення; включаючи вартість структурної одиниці та витрати на управління

Витрати на спожиті підприємством виробничі матеріали, предмети праці та заробітну плату працівників виражаються в грошовій формі та утворюють собівартість продукції.

Фінансова ефективність бізнесу залежить від доходів і витрат, тому необхідно проаналізувати ці показники, як показано в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка доходів і витрат по ТОВ “Лайфбуд” за 2020 - 2022 рр., тис. грн

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2022р. від			
		2020	2021	2022	2020		2021	
					абс.	%	абс.	%
1.	Доход (виручка) від реалізації продукції	7438	10425	27580,7	+20142,7	+270,8	+17155,7	+164,6
2.	ПДВ	1239,6	1737,5	4596,7	+3357,1	+270,8	+2859,2	+164,6
3.	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	6198,4	8687,5	22984,0	+16785,6	+270,8	+14296,5	164,6
4.	Інші доходи	-	-	157,3	+157,3	100	+157,3	100
5.	Збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції	1177,8	14620,5	14746,9	+13569,1	+1152,1	+125,9	0,9
6.	Матеріальні затрати	784,2	7994,3	4454,8	+670,6	+85,5	-6539,5	-81,8
7.	Витрати на оплату праці	150,4	477,6	1568,7	+1418,3	+943,0	+1091,1	+228,5
8.	Відрахування на соціальні заходи	78,2	248,3	815,7	+737,5	+943,1	+567,4	+228,5
9.	Амортизація	172,6	432,0	477,7	+305,1	+176,8	+45,7	+10,6
10	Інші операційні витрати	2962	3805	5,2	-2956,8	-99,8	-3799,8	-99,9
11	Прибуток на податок	-	-	320,7	+320,7	100	+320,7	100
	Разом витрати	5325,2	2336,7	19389,7	+14064,5	+264,1	+17053	+729,8
	Чистий прибуток	873,2	6350,8	3751,6	+2878,4	+329,6	-2599,2	-40,9

По результатам аналізу доходів і витрат за 2020 - 2022 рр. видно, що дохід від реалізації продукції в 2023 р. збільшився в порівнянні з 2022 р. на 270,8% на 164,6% внаслідок чого відповідно на 3357,1 тис. грн. та 2859,2 тис. грн.

Слід відмітити, що у звітному періоді зросли залишки незавершеного виробництва, що негативно вплинуло на фінансові результати підприємства.

Витрати в цілому по підприємству різко зросли, так в 2022 р. проти 2021р. на 729,8% за рахунок витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні

заходи, амортизацію основних засобів. Це призвело до скорочення чистого прибутку в 2022 р. проти 2021 р. на 2599,2 тис. грн. або 40,9%.

Зміни витрат по ТОВ «Лайфбуд» відображені в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Динаміка витрат по ТОВ «Лайфбуд» за 2020 – 2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від	
		2020	2021	2022	2020	2021
1.	Доход (виручка) від реалізації продукції	7438,1	10425	27580,7	+27142,6	+17155,7
2.	Витрати підприємства, в сумі	5325,2	2336,7	19389,4	+14064,2	+17052,7
	в %	71,59	22,41	70,3	-1,29	+47,89

Дані таблиці 3.8 свідчать про те, що обсяг реалізації продукції в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. більшився на 27142,6 тис. грн., що складає 364,9%, в результаті витрати в цілому по підприємству зросли на 14064,2 тис. грн., але по відношенню до обсягу реалізації скоротилися на 1,29%.

В 2022 р. виручка від реалізації продукції теж зросла проти 2020 р. на 17155,7 тис. грн., але рівень витрат в 2022 р. проти 2021 р. на підприємстві збільшився на 47,89% за рахунок зростання незавершеного будівництва.

Планування та облік витрат на виробництво здійснюється за двома напрямками: за економічними факторами та за статтями калькуляції.

Елементи витрат - це витрати з послідовним економічним змістом. До них належать сировина, паливо, енергія, заробітна плата, амортизація, відрахування на соціальне страхування тощо.

Аналізуючи витрати через економічні фактори, можна вивчити їх склад, частку кожного фактора, вартість життя та частку втіленої праці в загальних витратах виробництва.

У таблиці 3.9 наведено зміни складу витрат за економічними факторами ТОВ «Лайфбуд».

Таблиця 3.9

Динаміка складу витрат за елементами
по ТОВ “Лайфбуд” за 2020 – 2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від			
		2020	2021	2022	2020		2021	
					абс.	%	абс.	%
1.	Матеріальні затрати	784,2	7994,3	1454,8	+670,6	+85,5	-6539,5	-81,8
2.	Витрати на оплату праці	150,4	477,6	1568,7	+1418,3	+943,0	+1091,1	+228,5
3.	Відрахування на соціальні заходи	78,2	248,3	815,7	+737,5	+943,1	+567,4	+228,5
4.	Амортизація	172,6	432	477,7	+305,1	+176,8	+45,7	+10,6
5.	Інші операційні витрати	2962,8	7805	52	-2910,8	-98,2	-7753	-93,3
Всього витрати за гномічним змістом		41448,2	16957,2	4368,9	+220,7	+5,3	-12588,3	-74,2

Дані таблиці 3.9 свідчать, що збільшення витрат в 2023р. в порівнянні з 2022р. відбулося по витратам на оплату праці на 1091,1 тис. грн. або 228,5%, відрахування на соціальні заходи на 567,4 тис. грн. або 228,5% амортизаційних відрахувань на 45,7 тис. грн. або 10,6% за рахунок зниження матеріальних затрат на 81,8% та інших витрат на 93,3%.

Дані зміни про структуру витрат за економічним змістом відображені в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Динаміка структури за економічними елементами витрат
по ТОВ “Лайфбуд” за 2020 - 2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від	
		2020	2021	2022	2020	2021
1.	Матеріальні витрати	18,9	47,14	33,3	+14,4	-13,84
2.	Витрати на оплату праці	3,63	2,82	35,91	+32,28	+33,09
3.	Відрахування на соціальні заходи	1,89	1,46	18,67	+16,78	+17,21
4.	Амортизація	4,16	2,55	10,93	+6,77	+8,38
5.	Інші операційні витрати	71,42	46,03	1,19	-70,23	-44,84
Всього витрати		100	100	100	-	-

За результатами аналізу таблиці 3.10 структури за економічними елементами витрат видно, що в 2022 р. проти 2021 р. питома інших витрат скоротилася на 70,23%, в той час зросли: витрати на оплату праці на 32,28%, відрахування на соціальні заходи на 16,78%, матеріальні затрати на 33,3%.

В 2022 р. в порівнянні з 2021 р. відповідно зросли витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизаційні відрахування за рахунок зниження матеріальних затрат та інших витрат.

За характером участі у виробничому процесі всі витрати поділяються на прямі і непрямі. Прямі витрати безпосередньо пов'язані з виконанням будівельно-монтажних робіт і включаються до собівартості відповідного об'єкта обліку. Непрямі витрати пов'язані з організацією та управлінням виконанням будівельно-монтажних робіт, належать підприємству в цілому або розрізняються за структурою і включаються до собівартості шляхом розподілу. Аналіз витрат на одну гривню продукції дає можливість встановити завдання для зниження собівартості продукції, забезпечити зв'язок собівартості з чистим прибутком та простежити динаміку зниження собівартості за кілька років.

Динаміку рентабельності по ТОВ "Лайфбуд" за 2020 – 2022 рр. наведено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Динаміка рентабельності по ТОВ "Лайфбуд" за 2020 – 2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2023 р. від	
		2020	2021	2022	2020	2021
					абс.	абс.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Чиста рентабельність	11,73	60,91	13,6	+1,87	-47,31
2.	Рентабельність загальних витрат	16,398	271,78	19,35	+2,952	-252,43
3.	Рентабельність власного капіталу	225,34	174,0	57,3	-168,04	-116,7
4.	Рентабельність активів	13,16	20,07	4,51	-8,65	-15,56
5.	Рентабельність виробничого потенціалу	22,69	87,6	8,75	-13,94	-78,85
6.	Рентабельність оборотних активів	33,52	61,54	5,18	-28,34	-56,36

%

Аналізуючи рентабельність фінансово-господарської діяльності динаміка чистої рентабельності в 2022 р. проти 2021 р. скоротилася на 47,31%, а рентабельність загальних витрат – на 252,43%, рентабельність власного капіталу – 116,7%; рентабельність активів на 15,56% та рентабельність оборотних активів на 56,36%.

Проте цей прибутковий стан свідчить про те, що склад фінансово-господарської діяльності підприємства відбувається під впливом ряду факторів, які знижують економічний потенціал підприємства через зменшення активів і капіталу.

3.3. Особливості організації і методики аудиту діяльності будівельної організації

Господарська діяльність була б неможливою без застосування системи економічних важелів дотримання законодавства у сфері економічної політики, тобто без систематичного та ефективного державного контролю за виробництвом, розподілом і споживанням суспільних благ. Держава захищає інтереси споживачів шляхом контролю та перевірки якості товарів і різноманітних послуг, представлених на ринку.

Отже, контроль – це систематичне спостереження та перевірка функціональних процесів відповідного об'єкта для визначення його відхилень від заданих параметрів. Суть контролю полягає в тому, що суб'єкт управління перевіряє, як об'єкт управління виконує його розпорядження. Крім того, контроль - це не просто властивість, а необхідна умова існування будь-якого виробництва, енергія економічного життя, сприяння соціально-економічному розвитку.

Зміни в соціальній системі нашої країни призвели до покращення економічної діяльності та зменшення потреби в контролі. Велику роль у цьому відіграли децентралізація, впровадження приватної та колективної власності,

диверсифікація видів підприємницької діяльності та зростання кількості дрібних і середніх власників.

Перевіряючи достовірність формування прямих витрат на оплату праці, аудитор повинен порівняти фактичний обсяг виконаної роботи (за первинною документацією) з нормами і розцінками, порівняти розцінки з розцінками підрядників на відповідну категорію робіт, а також чий обсяг часу необхідно виконати (відповідно до тарифно-кваліфікаційних інструкцій, тарифного розкладу та розцінок), перевірити правильність нарахування заробітної плати тимчасовим працівникам за проводками: Д-т 23 «Виробництво» К-т 66 «Нарахування заробітної плати». При цьому з реєстру бухгалтерського обліку на рахунках 23, 66 використовуються дані про розрядні накази, посади, нормативно-розрядні відомості, тарифно-кваліфікаційні довідники, тарифні розклади, тарифні ставки.

Під час проведення дослідження аудитор може виявити такі порушення: неправильне застосування специфікацій, заниження специфікацій, що призводить до необґрунтованих нарахувань премій, неправильне застосування ставок.

Основною помилкою, виявленою під час цієї перевірки витрат, було недотримання принципів орієнтації на виробництво за витратами. При дослідженні основних документів з оплати праці (форм, розрахунково-платіжних відомостей) аудитор може виявити фактори витрат основної діяльності, які включають витрати на заробітну плату працівників інших видів діяльності (будівництво, соціально-культурне обслуговування) ТОЩО.). Це досягається шляхом узгодження кредитних даних рахунка 66 у розділі дебетової суми виробничих витрат і рахунків-індикаторів із узагальненою інформацією про оплату праці в розділі нарахування. Дані зведеного інформаційного результату, як правило, повинні бути більше дебетових даних рахунка обліку витрат на виробництво.

Досліджуючи формування інших прямих матеріальних витрат, необхідно враховувати, що до них відносяться всі інші виробничі витрати, які

безпосередньо відносяться на конкретні об'єкти витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, орендна плата за земельні та майнові паї, амортизація тощо.

Перевіряючи правильність відрахувань на соціальні заходи у собівартості, необхідно звернути увагу на пряму залежність джерел нарахування відрахувань до позабюджетних фондів від джерел нарахування самого фонду оплати праці. Тобто необхідно встановити відповідне співвідношення між джерелом виплати заробітної плати та джерелом внеску. Водночас вони використовують дані чеків з інших частин (чеки розрахунку заробітної плати, операції з поточними зобов'язаннями тощо). Вивчення правильної послідовності перевірки нарахувань і відображень в обліку амортизації та інших операцій з необоротними активами було розкрито в попередніх темах.

Чітка корпоративна аудиторська організація може оперативно відреагувати на виявлені недоліки в системі управління витратами та формування собівартості та сформулювати комплекс заходів щодо усунення та запобігання цих недоліків у подальшій фінансово-господарській діяльності підприємства. Крім того, ефективна система аудиту повинна оперативно виявляти якість управлінських рішень, перевіряючи обґрунтованість запланованого масштабу на майбутні періоди до того, як виникнуть збитки, оскільки перевитрати витрат можуть призвести до збільшення собівартості продукції (техніки, послуги), ціни зростають, що призводить до втрат на ринках збуту та клієнтів.

Висновки до розділу 3

Основним питанням бухгалтерського обліку будівельної діяльності підприємств є формування собівартості об'єктів будівництва. При формуванні поточної вартості особливу увагу слід звернути на інші прямі витрати, витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів, витрати на тимчасові майнові та немайнові споруди. Від визначення цих структур витрат і організації відповідного обліку значною мірою залежать показники діяльності всієї будівельної організації та її структурних підрозділів.

На сьогоднішній день немає узгодженості нормативно-методичних документів щодо складових таких зборів. Ці витрати обліковуються підприємством самостійно та відображаються в обліковій політиці.

Серед інших компонентів прямих витрат є збитки через дефекти. Вони різко контрастують з витратами на виконання робіт субпідрядними організаціями, відрахуваннями на соціальні заходи із заробітної плати виробничих працівників.

Для прийняття управлінських рішень необхідно згрупувати витрати, проаналізувати результати та визначити, які витрати залежать від прийнятого рішення (релевантні), а які – незалежні від рішення (нерелевантні).

Класифікація витрат на виробничі та невиробничі витрати, що виникає внаслідок зв'язку певних витрат із створенням (збільшенням) вартості, має важливе значення для контролю за діяльністю різних підрозділів. Групування витрат за цими ознаками дозволяє швидко виявляти та контролювати причини та місця непродуктивних і надзвичайних витрат, тим самим значно підвищуючи ефективність управління будівельним виробництвом.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Під час написання кваліфікаційної роботи були враховані такі питання, як організаційна характеристика та методи бухгалтерського обліку будівельних організацій, аудит та аналіз їх діяльності.

Будівельне виробництво - це відділ матеріального виробництва та діяльність з нового будівництва, реконструкції та розширення існуючих основних фондів.

Аналізуючи нормативну базу бухгалтерського та податкового обліку, розроблену для підприємств будівельної галузі, слід зазначити, що будівництво є єдиною галуззю, якій надано індивідуальні П(С)БО 18 «Будівельні контракти». за певними характеристиками, на практиці є фізичним податковим стандартом, якщо бути точним:

- тривалість операційного циклу;
- індивідуальність кожного архітектурного об'єкта;
- це вимагає сплати значних комісій та залучення кредитів та інших джерел додаткового фінансування.

Будівельні роботи та їх вартість (згідно з визначенням, наведеним у Рекомендаціях щодо методики формування собівартості будівельно-монтажних робіт) № 81 – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням будівельно-монтажних робіт із застосуванням техніки, установ, Виробничі ресурси, такі як обладнання, матеріали та робоча сила.

На жаль, аналіз нормативної законодавчої бази показує, що вона є недосконалою та невизначеною з багатьох критично важливих для бухгалтерських організацій питань. Зокрема, це стосується положень Методрекомендацій № 81, виконання деяких з яких може призвести навіть до порушення стандартів. Тому одним із шляхів удосконалення обліку будівництва є перегляд і доповнення Методрекомендацій No 81. Нова редакція повинна не повторювати уточнення інших нормативних документів, а надавати

уточнюючу інформацію з питань, які ще не порушувалися. Врегульовано, наприклад, тимчасовий рахунок

Також необхідно внести зміни в основні будівельні документи, однією з яких є типова форма № КБ-26 «Приймання виконаних підрядних робіт», а також спеціальний облік, що регламентує спеціальний процес обліку будівництва.

Аналізуючи діяльність ТОВ «Лайфбуд», слід відзначити вдалу побудову організаційно-економічної структури підприємства, яка характеризується: невеликим розміром підрозділів, високою якістю персоналу, невеликою кількістю керівників, наявністю професіонали в структурі групи, оптимізували та побудували вертикальну та горизонтальну структуру виробництва та операцій.

У процесі визначення організації бухгалтерського обліку базового підприємства встановлено, що бухгалтерський облік організовано та ведеться відповідно до вимог чинного законодавства.

При дослідженні особливостей організації бухгалтерського обліку будівельних підприємств було встановлено, що одним із найважливіших питань в цьому напрямку, які необхідно вирішити в умовах переходу до ринкових є вдосконалення документообігу з обліку витрат які приймають участь у формуванні собівартості будівельних робіт. Механізм управління документообігу є важливим етапом в організації бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «Лайфбуд», що забезпечує стабільність роботи; стабільність роботи бухгалтерської служби; чіткість руху та оперативність обробки документів; своєчасність прийняття управлінських рішень.

При вивченні особливостей організації бухгалтерського обліку на будівельних підприємствах встановлено, що в умовах переходу на ринковий облік одним з найважливіших питань, яке необхідно вирішити в цьому напрямку, є вдосконалення процесу облікового документообігу. Витрати, пов'язані з формуванням собівартості об'єктів будівництва. Механізм документообігу є важливою ланкою в організації корпоративного обліку ТОВ

«Лайфбуд», що забезпечує стабільність роботи, стабільність роботи бухгалтерської служби, чіткість і оперативність обробки файлів, своєчасність управління рішень. Для цього необхідно сформулювати документообіг головного підприємства, що сприятиме вдосконаленню різноманітних завдань підприємства та посиленню функцій бухгалтерського контролю.

З метою вдосконалення організації обліку будівельної діяльності підприємства слід розробити раціональний маршрут доставки документів через виконавців.

Метою бухгалтерського обліку будівельних організацій є забезпечення формування повної, правдивої та достовірної інформації, яка відображає фактичні витрати, виниклі при виконанні будівельно-монтажних об'єктів і в процесі виробництва допоміжної та виробничої продукції. Побічне виробництво будівельної організації, розрахунок фактичної собівартості витрат окремих об'єктів обліку, а також загальних витрат будівельної організації ТОВ «Лайфбуд», а також контроль використання матеріалів, праці та фінансових ресурси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар М. І., Верига Ю. А., Орищенко М. М. Звітність підприємства : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.
2. Боярова О., Пусь С. Особливості складання річної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2014. №3. с.53-55.
3. Бруханський Р. Ф. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 1. С. 7-18.
4. Бруханський Р., Спільник І. Цифровий облік: поняття, витоки та актуальний дискурс. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 3-4. С. 7-20.
5. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
6. Верига Ю.А. Звітність підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : ЦУЛ. 2018. 776 с.
7. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 №436-ІУ зі змінами і доповненнями. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 13.11.2021).
8. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2021. 208 с.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291
10. Крупельницька І. Г. Звітність підприємств: навчальний посібник. Київ. : ЦУЛ. 2019. 232 с.
11. Кузнецова С. О., Чернікова І. Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: Навч. посібник. Харків : Видавництво «Лідер».

2016. 318 с.

12. Кулинич М. Б., Коваль Н. І. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 6. С. 367-372.

13. Левицька С. О. Звітність підприємств : підручник. Київ : ЦУЛ. 2017. 234 с.

14. Мервенецька В. Ф. Формування інформації у фінансовій та статистичній звітності сільськогосподарських підприємств для розрахунку макроекономічних показників. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 3. С. 82–87.

15. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011 рік), редакція від 12.03.2013 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text

16. Нагірська К. Є., Шевчик І. О. Особливості складання фінансової звітності сільськогосподарських підприємств. *Економічні науки*. 2018. Том 1 № 15 (57). С. 130-139.

17. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>

18. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В. 2017. 388 с.

19. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Панченко Л. Г. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Київ: Вища освіта. 2019. 800 с.

20. Озеран А. В. Гармонізація фінансової звітності підприємств з міжнародними стандартами та потребами управління. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Київ ДВНЗ КНЕУ. Київ, 2015 р. 570 с.

21. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Волчанська Л. В. Місце, роль та облікове забезпечення статистичної звітності сільськогосподарського підприємства. *Бізнес-навігатор*. Випуск 3-2 (46), 2018. С. 142-145.

22. Пантелєєв В. П., Безверхий К. В. Консолідація фінансової звітності: Навч. Посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2016. 429 с.
23. Пантелєєв В. П., Юрченко О. А., Курило Г. М., Безверхий К. В. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 432 с.
24. Пилявець В. М. Особливості формування звітності по зерновій продукції в діяльності аграрних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016, № 7. с.126-128.
25. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5958>
26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV зі змінами і доповненнями // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
27. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text>
28. Про Державну статистику. Закон України № 2614-XII у редакції від 01.12.2021. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12#Text>
29. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 23.02.1998 № 22. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. с. 211.
30. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476 (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>
31. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту

про управління. Наказ Міністерства фінансів України від 7.12.2018 р. № 982 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 18.01.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>

32. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720. Поточна редакція. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text>

33. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422. Поточна редакція. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text>

34. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 30.12.2013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

36. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.08.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>

37. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). Редакція 18.03.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

38. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку

25 «Спрощена фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2019 р № 226 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

39. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text>

40. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137 (зі змінами та доповненнями). Редакція 10.08. 2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>

41. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. № 88 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

42. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (зі змінами та доповненнями). Редакція 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

43. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. №419 (зі змінами та доповненнями). Редакція 28.09.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

44. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку. Наказ міністерства фінансів України від 19.04.2001р. № 3186 (зі змінами та доповненнями). Редакція 23.07.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>

45. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. №302 (зі змінами та доповненнями). Редакція від 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text>

46. Пуцентейло П. Формування раціонального інформаційного забезпечення для управління підприємством як визначальний чинник його ефективного розвитку. Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 23 жовт. 2020 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Г. Л. Монастирський [та ін.]. Тернопіль : ЗУНУ. 2020. С. 110-112.

47. Спільник І. В., Ярощук О.В. Принцип системності в аналітичних дослідженнях. *Економічний аналіз*: зб. наук. Праць. Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. № 2. С. 182-190.

48. Ткаченко А., Чорний Р., Чорна Н. Портфоліо ризиків підприємництва в умовах трансформаційних змін в економіці. *Економічний аналіз*. Том 33. №2. С. 258 – 264. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.258>

49. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя». 2020. 434с.

50. Чорний Р. С., Чорна Н. П., Мех Я. В.Актварна підготовка бухгалтера-аудитора як складова його високого професіоналізму. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 7 - 8 (266 - 267). С. 28 – 32. <http://dndiime.org.ua/page/pdf-journal-1>

51. Novykoval I., Chornyil R., Chorna N., Malik M., **Rybak A.** (2022). Ensuring of Financial Stability of the Enterprise by Financial Management Tools. In: Alareeni, B., Hamdan, A. (eds) *Sustainable Finance, Digitalization and the Role of Technology*. ICBT 2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 487. Springer, Cham. P. 783 – 792. https://doi.org/10.1007/978-3-031-08084-5_56

АНОТАЦІЯ

Юрій Руцький. Аналітичне забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства. Рукопис.

Дослідження на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійна програма «Бізнес-аналітика та управління інноваційними системами». Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2023.

В теоретичному плані обґрунтовано основні положення аналітичного забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства. З практичної точки зору досліджено та розкрито особливості організації та методики обліку, економічного аналізу та аудиту діяльності будівельної організації. За результатами дослідження запропоновані до застосування ефективні методи аналітичного забезпечення управління діяльністю будівельного підприємства.

ANNOTATION

Yuriy Rutskyu. Analytical support for the management of construction enterprise activities. Manuscript.

Study on the degree of higher education "Master's degree" in the specialty 071 "Accounting and Taxation", educational and professional program "Business analytics and management of innovative systems". West Ukrainian National University, Ternopil, 2023.

From the theoretical point of view, the main provisions of the analytical support for the management of the construction enterprise activities are substantiated. From a practical point of view, the peculiarities of the organization and methods of accounting, economic analysis, and auditing of the construction organization's activities have been examined and revealed. Based on the results of the research, effective methods of analytical management of construction enterprise activities are proposed for use.